

BOEKAANKONDIGINGEN.

PAUL KRAUSE en CARL GARRÉ, *Spezielle Therapie innerer Krankheiten*, Band II. GUSTAV FISCHER. Jena. Prijs 25 R.M., geb. 27 R.M.

Een werk, waar velen lang op hebben gewacht. Het eerste deel van dezen tweeden druk verscheen n.l. reeds voor eenige jaren. In het voorwoord kan men lezen, dat het zelfs aanvankelijk niet in de bedoeling heeft gelegen, dit deel in herdruk te doen verschijnen, doch dat zulks op verlangen van de bezitters van het eerste deel is geschied. Aanvankelijk begreep ik die huivering niet; maar bij het doorlezen van het boek kreeg ik het vermoeden, dat hier twee gronden voor konden zijn: 1°. omdat de oorlog twee medewerkers aan de eerste uitgave had weggenomen en 2°. omdat in een groep van medewerkers, die in het algemeen zoo echt modern zijn meegegaan, niet allen meer in het kader pasten. Zoo iets is in een groote groep van medewerkers na zooveel jaren ook niet anders te verwachten. Dit neemt echter niet weg, dat het geheel een mooi boek is, waaraan vooraanstaande clinici hebben meegewerkt. KRAUSE, vroeger hoogleeraar te Bonn, thans te Münster in Westfalen, heeft er vele hoofdstukken in bewerkt, terwijl de samenwerking, die de chirurg GARRÉ hem in de hoofdstukken over de behandeling der longziekten, en de ziekten der klieren met inwendige afscheiding verleende, die hoofdstukken tot echt betrouwbare gidsen heeft gemaakt. Met MATTHES te zamen bewerkte GARRÉ de maag- en darmziekten en die van het peritoneum.

De meeste hoofdstukken zijn leerzaam, op eenvoudige wijze behandeld. Het spreekt van zelf, dat niet alle onderwerpen even mooi zijn; maar enkele hoofdstukken zijn buitengewoon goed. Als voorbeeld van de laatsten noem ik de behandeling der infectieziekten (KRAUSE), alhoewel er enkele dingen in staan, die ik liever anders zou hebben gezien, zooals de boude uitspraak, dat een antistreptococcon-serum in vele gevallen van streptococcon-sepsis zonder twijfel succes zou hebben gehad en dat de serumtherapie der meningococcon-meningitis de mortaliteit minstens tot de helft zou hebben teruggebracht.

FELIX LOMMEL's bewerking van de therapie der hartaandoeningen zou mooier zijn geweest, zoo hij zich meer in de farmacodynamische invloeden van de digitalis- en strophantus-praeparaten had verdiept en dit als punt van uitgang voor zijn bewerking der medicamenteuse harttherapie had gebruikt.

Het is niet mogelijk elk hoofdstuk hier te bespreken, al zou dat zeker zijn nut hebben bij een zoo uiteenlopende opvatting over de wijze waarop men de hoofdstukken elk voor zich moet behandelen. Terwijl b.v. LOMMEL zijn stof te zeer zuiver van den practischen kant behandelt, bewerkte CARL HIRSCH het hoofdstuk betreffende de nieren en urinewegen met een zeer breedvoerige, maar zeer fraaie bespreking van de physiologie en pathologie der nieren,

wat het boek natuurlijk geen kwaad doet. Het is onuitvoerbaar een dergelijk boek door één man te laten bewerken. Het is een werk, dat zoowel in zijn geheel, als in afzonderlijke deelen een prettig en nuttig bezit voor elken student en elken algemeenen practicus moet wezen. Het wordt hun dan ook warm aanbevolen.

L. POLAK DANIELS.

O. NAEGELI, *Allgemeine Konstitutionslehre in naturwissenschaftlicher und medizinischer Betrachtung*. Uitgever SPRINGER, Berlijn, prijs 9.60 Mark, geb. 11.40 Mark.

Toen NAEGELI dit jaar het Duitse Kongress für innere Medizin opende wees hij in zijn rede als congresvoorzitter op een der schaduwsijden van de opvoeding der tegenwoordige artsen. In tegenstelling met vroeger wordt de studie van botanie en zoölogie steeds meer verwaarloosd; mede ten gevolge hiervan ontbreekt het den hedendaagschen medici aan diepere inzichten in de moderne erfelijkheidsleer. Weliswaar schrijven vele geneesheeren over constitutie en aanverwante begrippen, doch uit hun geschriften blijkt, dat het hun aan de noodige fundamenteele kennis over deze hoofdstukken eigenlijk ontbreekt.

Uit het nu verschenen boekje van NAEGELI blijkt, hoezeer deze clinicus ook in dit opzicht tot oordeelen bevoegd is. NAEGELI, thans hoogleeraar in de inwendige geneeskunde te Zürich, is door zijn klassieke onderzoekingen over het voorkomen van tuberculeuse afwijkingen in het lichaam van bijna alle volwassenen en door zijn leerboek over bloedziekten, een van de meest bekende internisten van Europa. Doch ziet, uit dit boekje blijkt, dat hij daarnaast een bekend botanicus is, die het genoeg gesmaakt heeft verschillende zeldzame planten zijn naam te mogen geven en die blijkbaar onder de botanici een bijna even grooten roep geniet als onder de medici!

Het boekje van NAEGELI bestaat ongeveer voor de helft uit een uiteenzetting van variabiliteit, variaties, mutaties, hybridenvorming en de beteekenis hiervan voor het ontstaan van nieuwe soorten, nieuwe eigenschappen, enz.. Met kracht verzet NAEGELI zich tegen de leer der erfelijkheid van verworven eigenschappen en de experimenten, die telkens weer opnieuw als steun voor deze opvatting verricht worden, onderwerpt hij aan een onverbiddelijke critiek. Het blijkt, dat hij aan de zijde van onzen HUGO DE VRIES staat. De onderzoekingen van onzen anderen landgenoot LOTSY, worden weliswaar met lof vermeld, maar desondanks meent NAEGELI argumenten te hebben om LOTSY's hybridenhypothese te kunnen verwerpen.

Bij de toepassing van de erfelijkheidsleer op de pathologie blijkt, dat NAEGELI den familiären haemolytischen icterus, de atrophische myotonie, de chlorose en de haemophilie als mutaties beschouwen wil. De alcaptonurie, de cystinurie en de pentosurie zijn eveneens mutaties, waarbij de stofwisseling in een zeer bepaalde richting veranderd is. Soms geven mutaties aanleiding tot afwijkingen, zonder dat hiervan ziekelijke verschijnselen het gevolg behoeven te zijn, gelijk blijkt uit polydactilie, multipele